

Hrvatska sekcija IEEE

Odjel za elektroenergetiku / Odjel za industrijske primjene

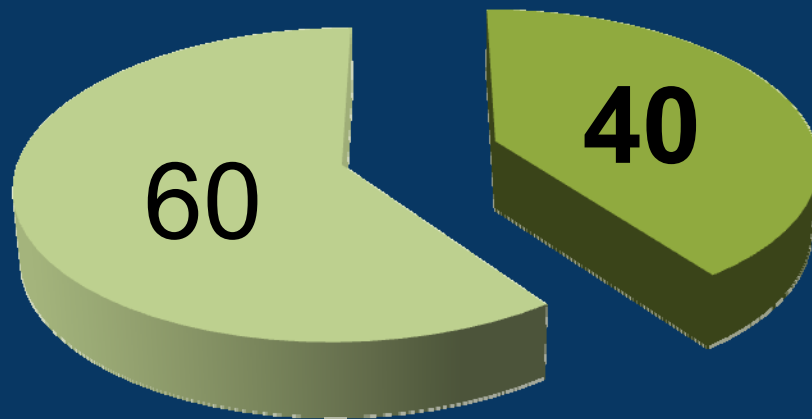
**Sustavi za nadzor i prikupljanje
podataka o potrošnji energije
u zgradarstvu**

Prof.dr.sc. Tomislav Tomiša

Zavod za visoki napon i energetiku
Zagreb, 2013.

40 %

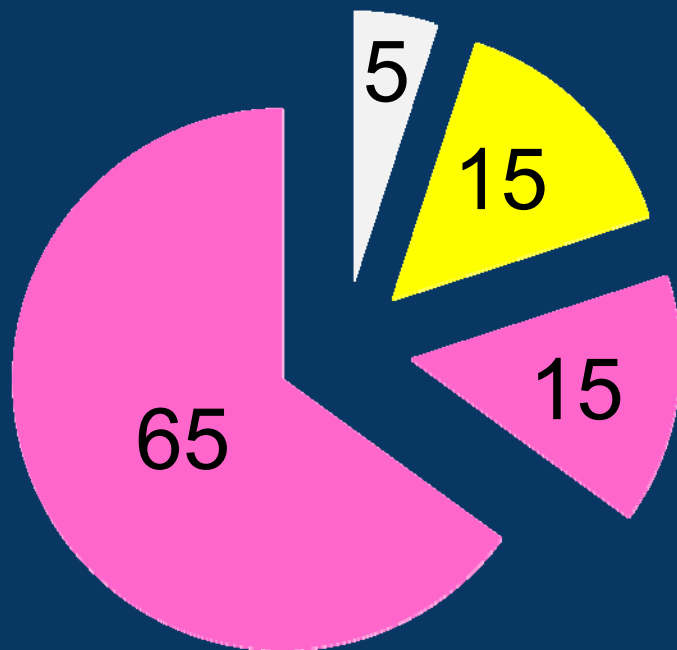
ukupne potrošnje energije
potroši se u **zgradama**

Raspodjela po vrstama zgrada:

60 % - stambene zgrade

40 % - javne i ostale zgrade

Raspodjela po energentima:

65 % - grijanje

15 % - priprema tople vode

15 % - rasvjeta i el. trošila

5 % - ostalo (kuhanje, i sl.)

Direktive EU

HORIZON 2020

Ciljevi “20-20-20” do 2020 god.

20 % povećanje energetske učinkovitosti

20 % smanjenje emisije CO₂

20 % udjela obnovljivih izvora energije

“SMART METERING” → utjecaj na ponašanje potrošača

2008. ZAKON O UČINKOVITOM KORIŠTENJU ENERGIJE U NEPOSREDNOJ POTROŠNJI

veliki potrošač - krajnji čiji su godišnji troškovi za energiju i vodu veći od **300 000 kn**

Energetski pregled → ishodenje energetske certifikata

Program energetske učinkovitosti 3 god.

- prikaz strukture i karakteristike potrošnje
- ciljevi i mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti

Plan energetske učinkovitosti 1 god.

- provedba programa → izvješća MGIPU
- nositelji aktivnosti, rokovi, izvor potrebnih sredstava za poboljšanje energetske učinkovitosti

MJERENJE POTROŠNJE ENERGIJE

Energenti:

- toplinska energija
- električna energija
- plin
- voda

Veliki potrošač - dužan je na svim mjernim mjestima potrošnje energije i vode ugraditi

sustav daljinskog očitavanja potrošnje

Brojila potrošnje električne energije

2.300.000 potrošača - > **2,000.000** kućanstva

Klasično (elektrodinamsko) brojilo

Korisničko sučelje   brojčanik

**NEMA mogućnost ugradnje
komunikacijskog sučelja !**

Digitalno (elektroničko) brojilo

Sučelja:

- korisničko

- procesno

- **komunikacijsko:**

LCD displej
impulsni izlaz
**modem, LAN,
Wi-Fi, PLC**

Brojila potrošnje toplinske energije

Digitalno - ultrazvučno mjerilo protoka
- mikroprocesorska računska jedinica

Standardno sučelje:

- korisničko

LCD displej

Opcionalno sučelje:

- procesno

- **komunikacijsko**

impulsni izlaz

M-Bus

Brojila potrošnje plina

Klasično

- mehaničko membransko mjerilo

Standardno sučelje:

- korisničko brojčanik

Opcionalno sučelje:

-procesno reed relej

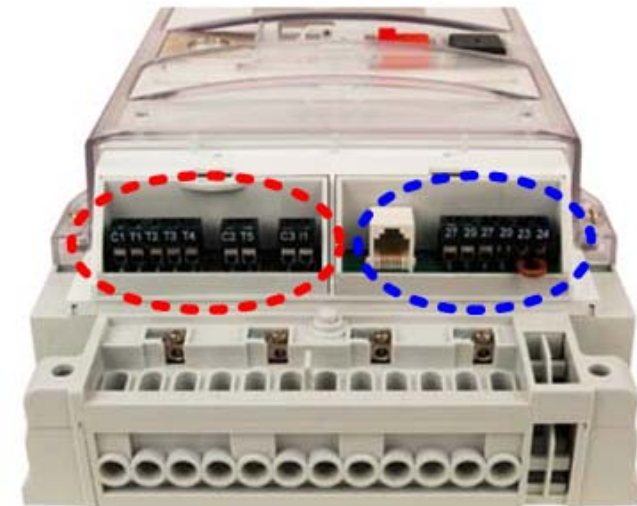

El. brojila s daljinskim očitanjem

Impulsni ulazi:

- el. brojila
- vodomjeri
- plinomjeri

Komunikacijski moduli:

- GPS/GPRS
- PSTN
- DLC
- Wi-Fi
- Ethernet
- PLC

- nove generacije brojila pohranjuju **dnevni dijagram** opterećenja

HEP-ODS - web portal

<http://mjerjenja.hep.hr>

 Prijava korisnika upute ?

Korisničko ime:

Lozinka:

Zaboravili ste lozinku? prijava

HEP ODS d.o.o. Mjerni podaci, 2012. - Uptili, prijedlozi, komentari

HEPODS d.o.o.
OPERATOR DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA

mjerni podaci

upute ?

zeljko.tomsic@fer.hr

57029260362 FAKULTET ELEKTROTEHNIKE I RAČUNARSTVA SVEUČILIŠĆA U ZAGREBU

UNSKA 3, 10000 ZAGREB

[krivulja radna](#) | [krivulja jalove](#) | [registri](#) | [tjedna očitavanja](#) | [odjava](#)

P+ potrošnja

← M - M + →

export ↓

od 08.04.13

do 09.04.13

✓

Lista mjernih mjesta

0171020685 - MIRAMARSKA BB, 10000 ZAGREB

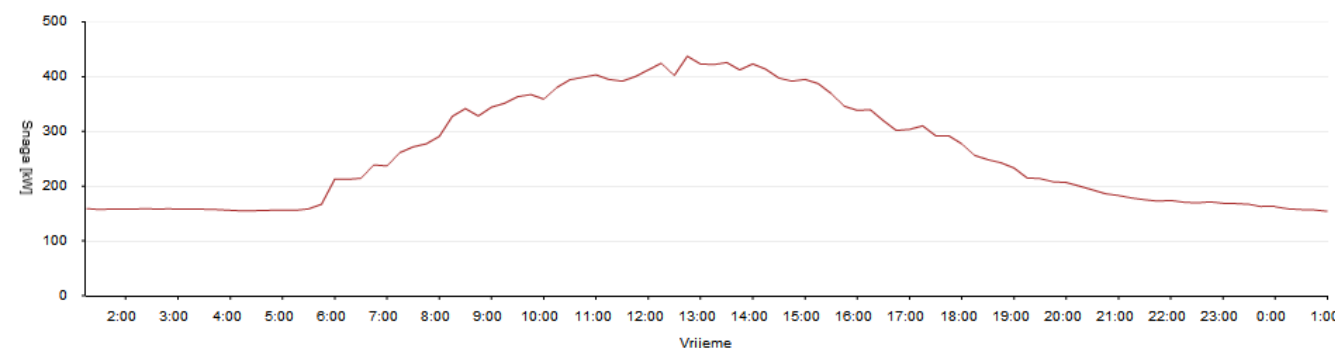
0171570119 - UNSKA 3, 10000 ZAGREB

	Vrijeme	Obis	Snaga [kW]	
●	08.04.2013 1:15	P.01.1.5	159.15	▲
●	08.04.2013 1:30	P.01.1.5	157.65	
●	08.04.2013 1:45	P.01.1.5	159	
●	08.04.2013 2:00	P.01.1.5	158.85	
●	08.04.2013 2:15	P.01.1.5	158.85	
●	08.04.2013 2:30	P.01.1.5	159.3	
●	08.04.2013 2:45	P.01.1.5	159.45	
●	08.04.2013 3:00	P.01.1.5	157.95	▼

Napomena: 15 minutna srednja snaga

Mjerno mjesto

0171570119 - UNSKA 3, 10000 ZAGREB; FAKULTET ELEKTROTEHNIKE I RAČUNARSTVA SVEUČILIŠTA U ZGB

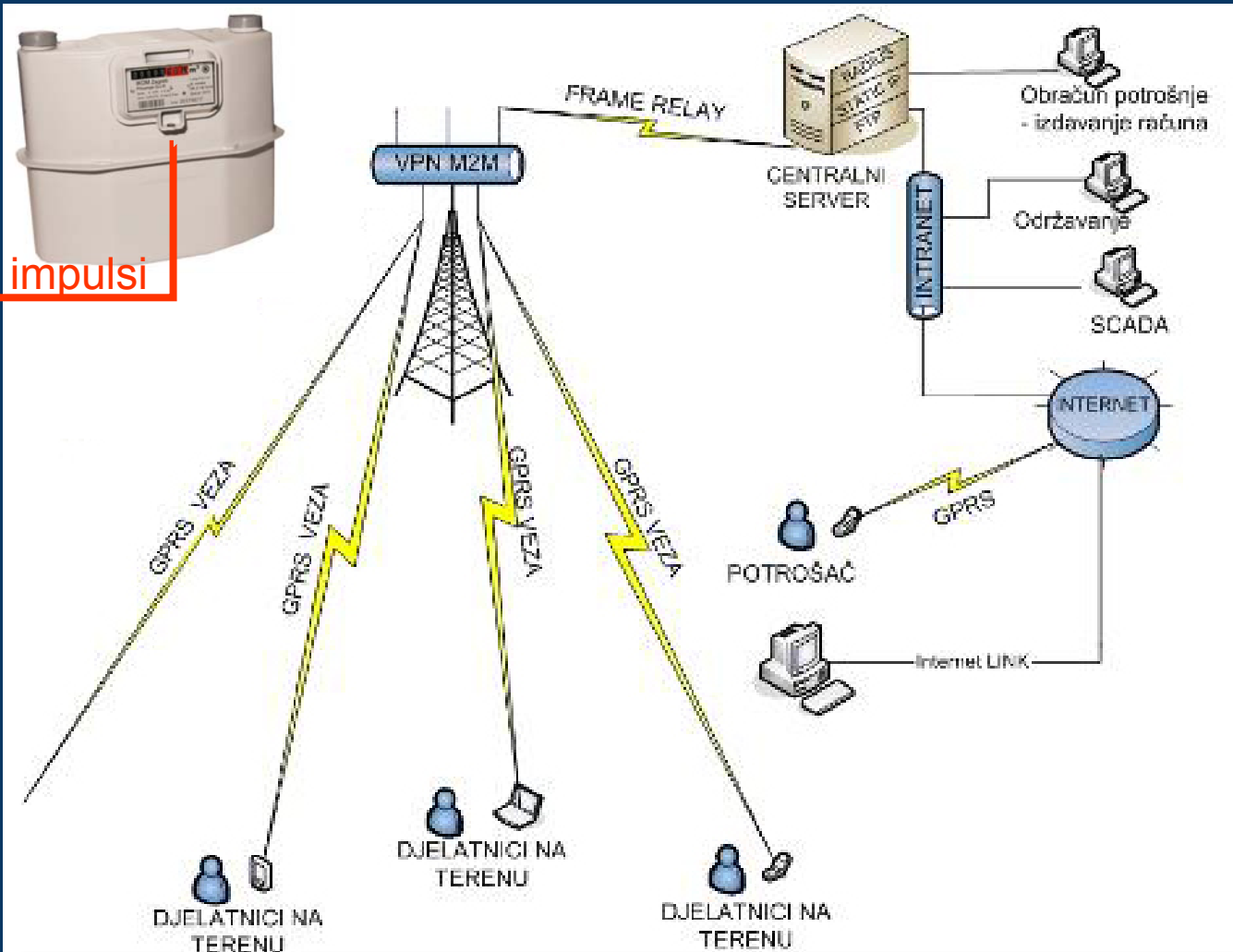
40.000
brojila

GSM/GPRS
modem

“Daljinsko” očitavanje plinomjera

Gradska plinara ZG

plinomjer

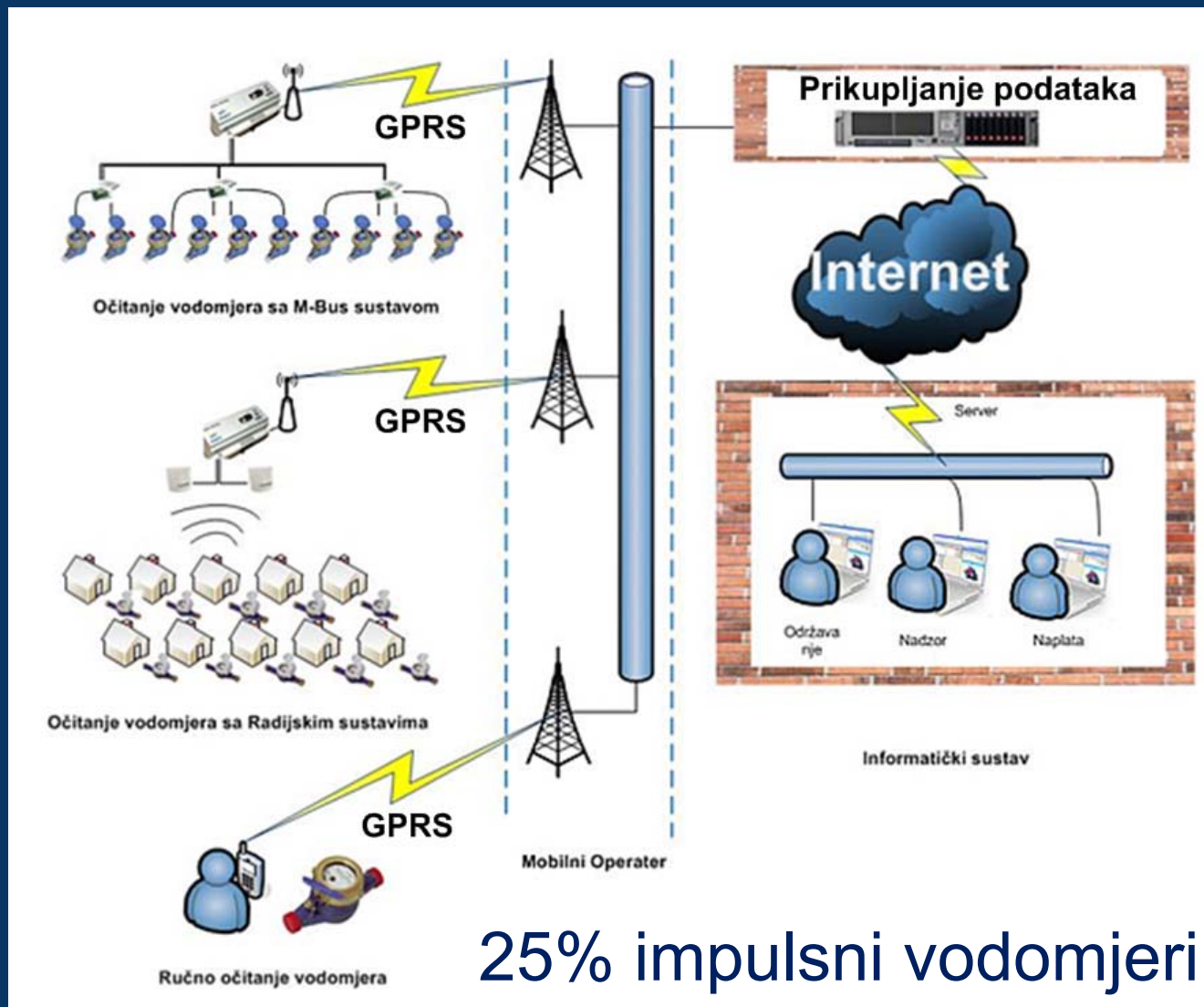

“Daljinsko” očitavanje vodomjera

Vodoopskrba i odvodnja ZG – 170.000 vodomjera

13 % M-bus

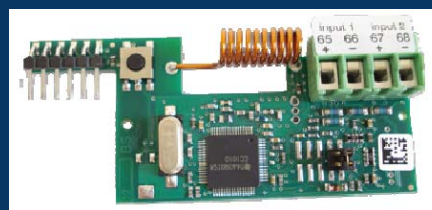
“Daljinsko” očitavanje toplinomjera

HEP Toplinarstvo - ZG – 2700 toplinskih stanica

TOPLINOMJER

MODULI:

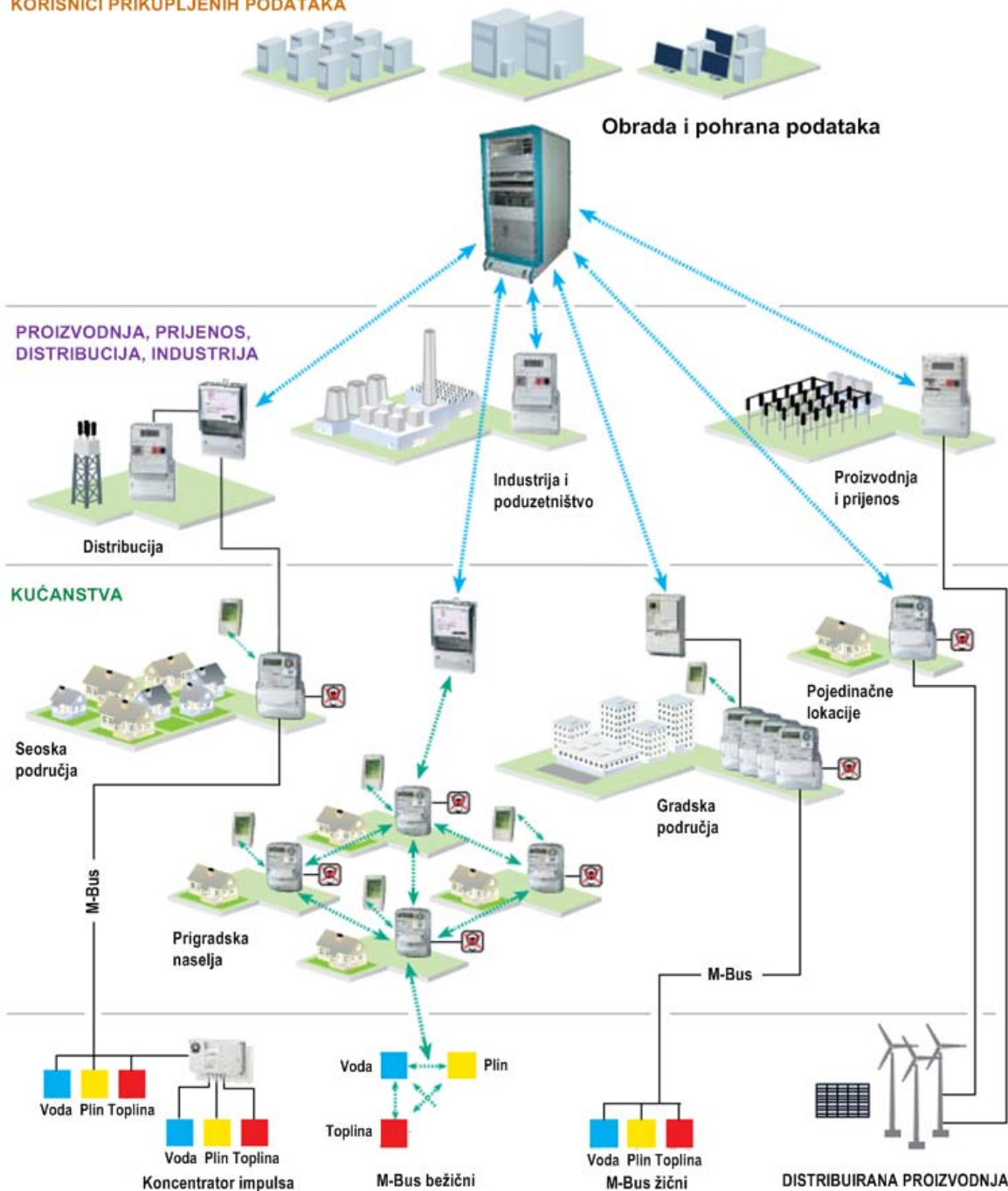
Impulsni

M-bus

RF

Ne postoji sustav daljinskog očitavanja !

KORISNICI PRIKUPLJENIH PODATAKA

AMR sustav

(Automatic Meter Reading)

Višenamjenski:

- el. energija
- toplinska energija
- potrošnja plina
- potrošnja vode

NAPLATNI sustav :

- obračunski period
1 mjesec
- **rijetka** komunikacija
- komunikacijska
ograničenja

Informacijski Sustav Gospodarenja Energijom ISGE

Osnovne funkcije ISGE sustava

- prikupljanje i unos osnovnih podataka o zgradama te **kontrola potrošnje energije i vode** na mjesečnoj, tjednoj ili dnevnoj razini (mjesečni računi i/ili očitavanje stanja brojila)
- jednostavan **pristup informacijama** o ukupno potrošenoj količini energije i vode, načinima i mjestima na koji se energija troši i energentima koji se koriste
- **izračuni i analize** sa ciljem uočavanja neželjene, prekomjerne i neracionalne potrošnje te identificiranje mogućnosti za ostvarivanje energetske i financijske **ušteta**
- **verifikacija** ostvarenih ušteta
- automatizirano **upozoravanje** o kritičnim događajima i nepravilnostima u radu

Integracija on-line mjerenja u ISGE

2012. (MGiPU) **PROGRAM ENERGETSKE OBNOVE
ZGRADA JAVNOG SEKTORA 2012 –**

2013

Svrha Programa:

- smanjivanje ukupnih troškova energenata zgrada u javnom vlasništvu za 30-60% povećanjem energetske učinkovitosti
- povećanje udjela obnovljivih izvora energije (OIE)
- implementacija naprednih mjerenja potrošnje sa sustavom kontinuiranog praćenja i centralizirane analize troškova

Automatizacija mjerenja potrošnje: 5/100 bodova

- evidencija potrošnje energenata i/ili vode automatski dostupna vlasniku zgrade putem **web_a**
- rok osvježavanja podataka najduže **jednom** dnevno

Sustav “BALTAZAR”

Ideja

- **jeftin** podsustav za daljinsko prikupljanje mjerenja koji je kompatibilan s postojećim **ISGE**

Koncept

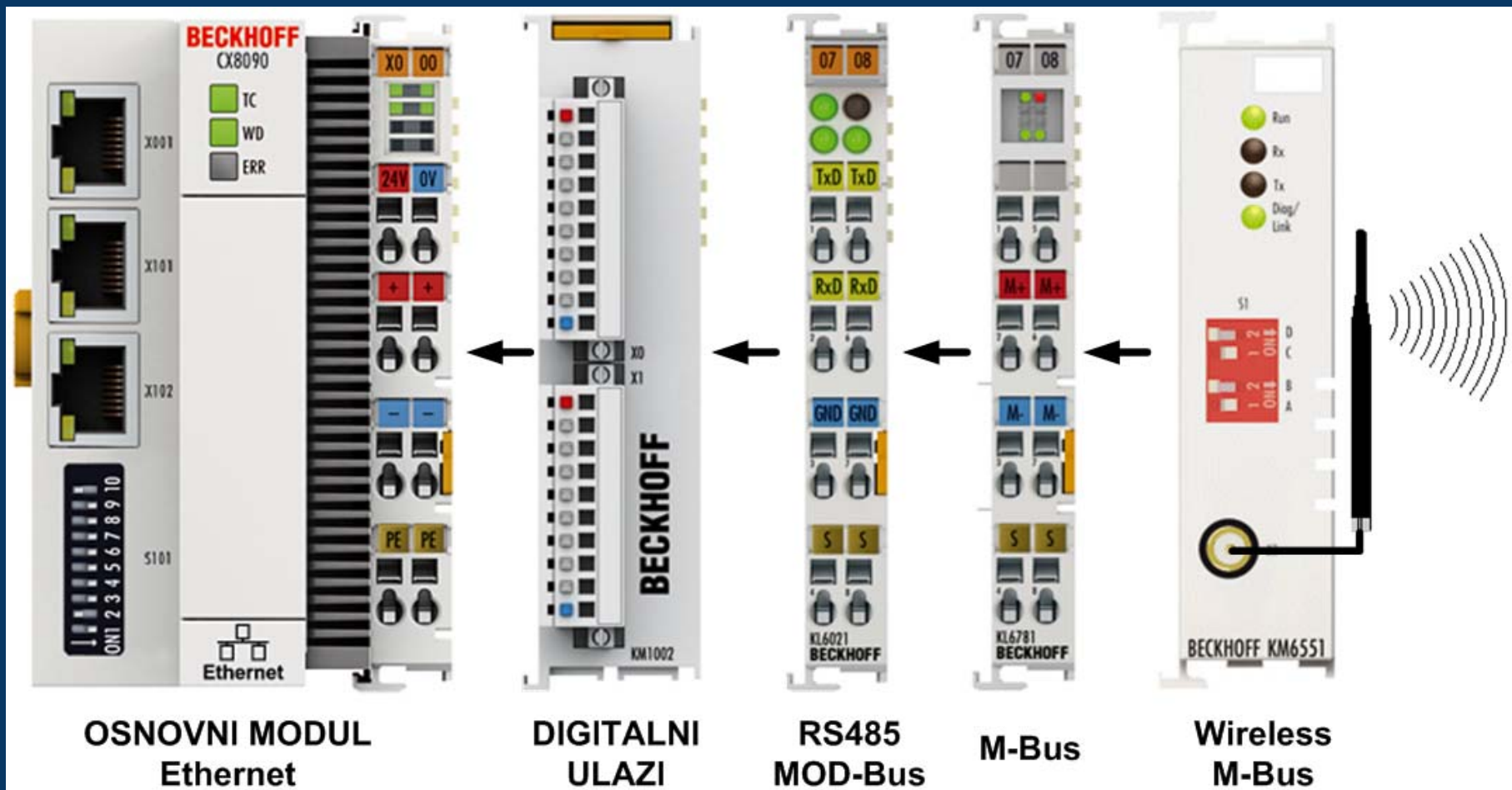
- **modularnost** → prilagodba svakom korisniku
- **suvremena tehnologija** → uvrštenje u napredne mreže
- **industrijski dizajn** → široka dostupnost na tržištu.

Dizajn

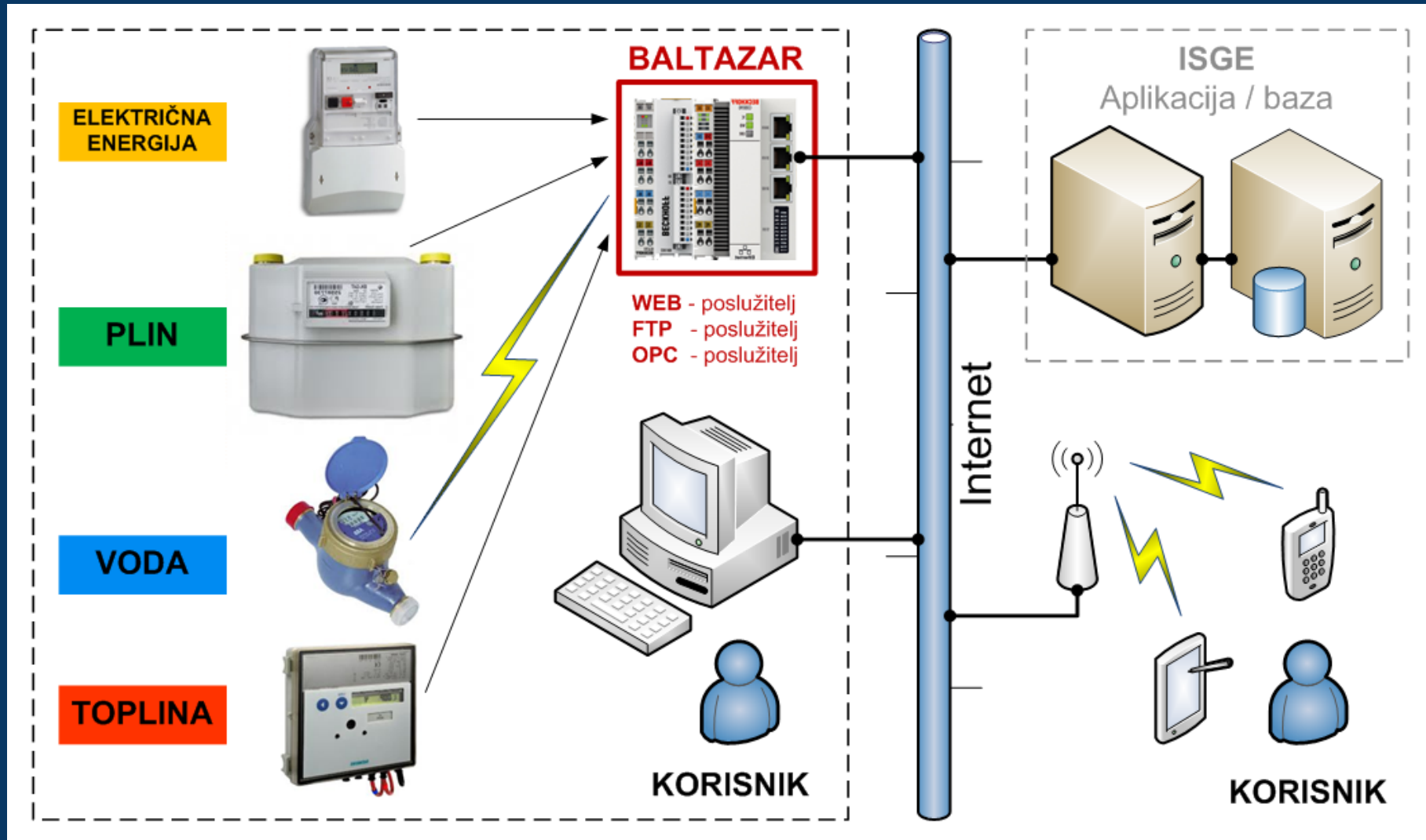
- sklopovsko rješenje - **modularni PAC** (Programmable Automation Controller) najnovije generacije s ugrađenim WEB, FTP i OPC poslužiteljem.

Realizacija

- standardne industrijske komponente
- sklopovsko konfiguriranje prema zahtjevima svakog korisnika

Koncepcija sustava

Demo panel (prototip)

modularni
PAC

Električni
podsustav

Plinski
podsustav

Vodni
podsustav

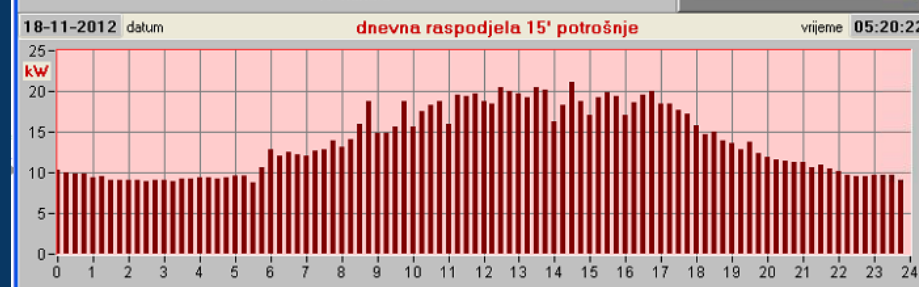
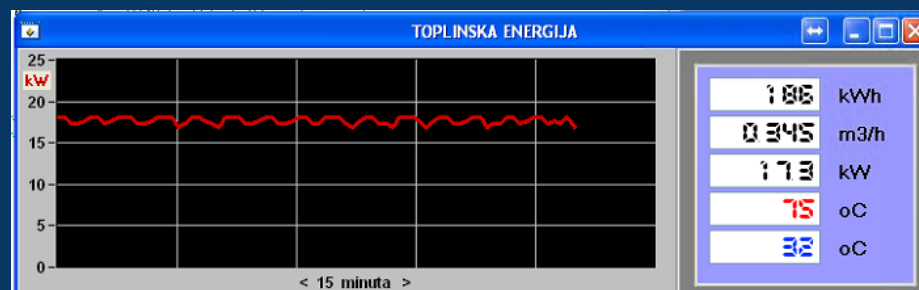
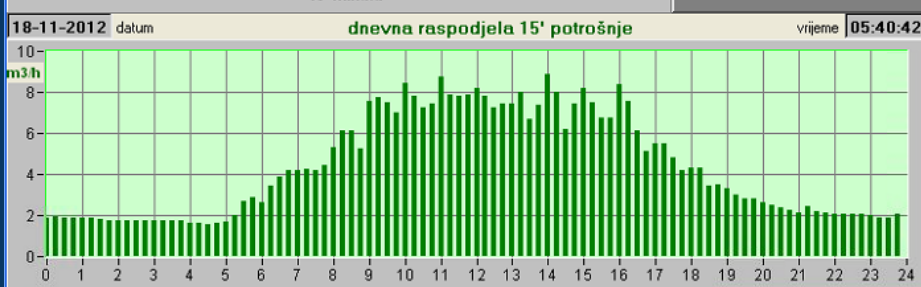
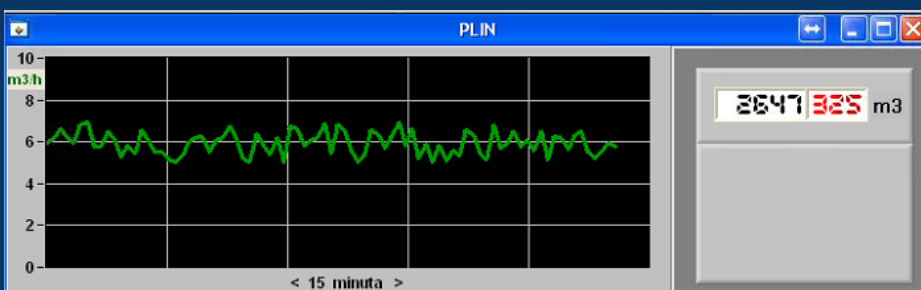
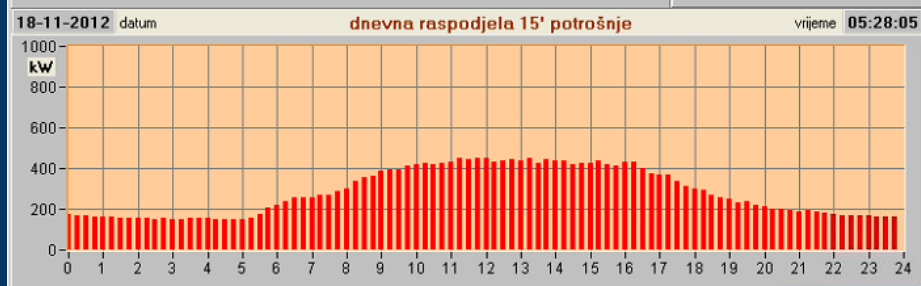
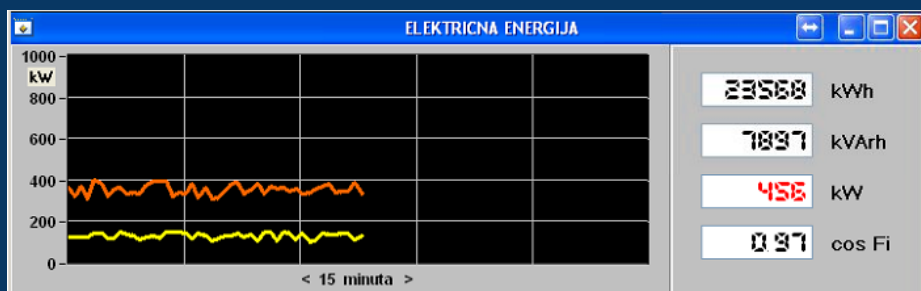
Toplinski
podsustav

Programska podrška

FUNKCIJE:

- **kontinuirano** prikupljanje podataka o potrošnji energenata,
- **lokalna obrada** sirovih podataka te spremanje u “**csv**” datoteke predviđene za **FTP** transfer i obradu u ISGE
- **FTP-client/server** - FTP transfer može biti iniciran iz ISGE (pooling) ili iz samog podsustava (pushing)
- kapacitet **CF memorije** dostatan je za višegodišnju pohranu datoteka tako da ne postoji opasnost od gubitka podataka.
- za on-line odnosno arhivski pregled potrošnje koristi se ugrađeni **WEB poslužitelj** s ekranskim prikazima iz aplikacije razvijene u okviru projekta

WEB – vizualizacija mjerenja

Demonstracija:
“BALTAZAR” On-line

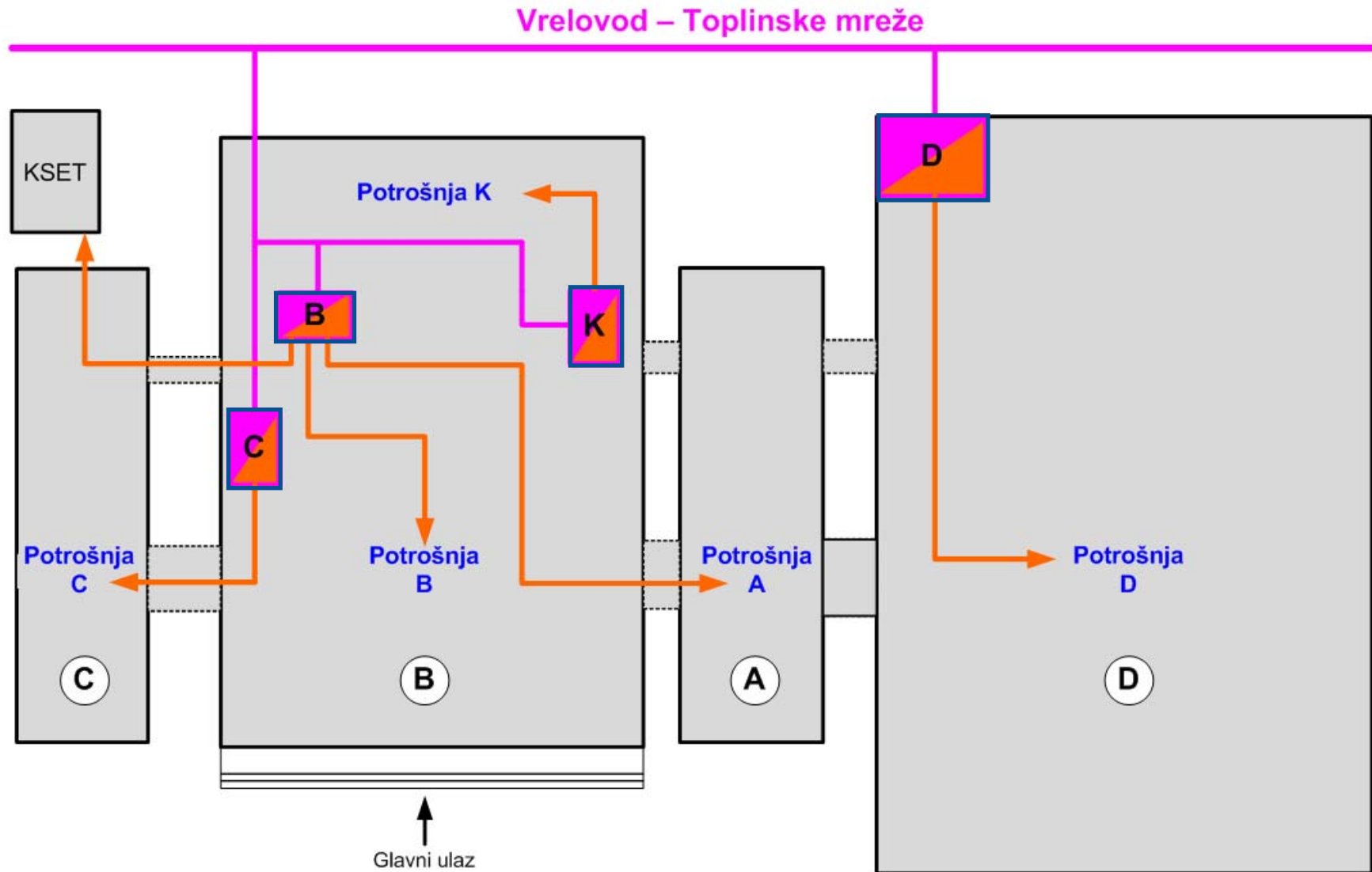
FER On-line

35000 m²
500 djelatnika

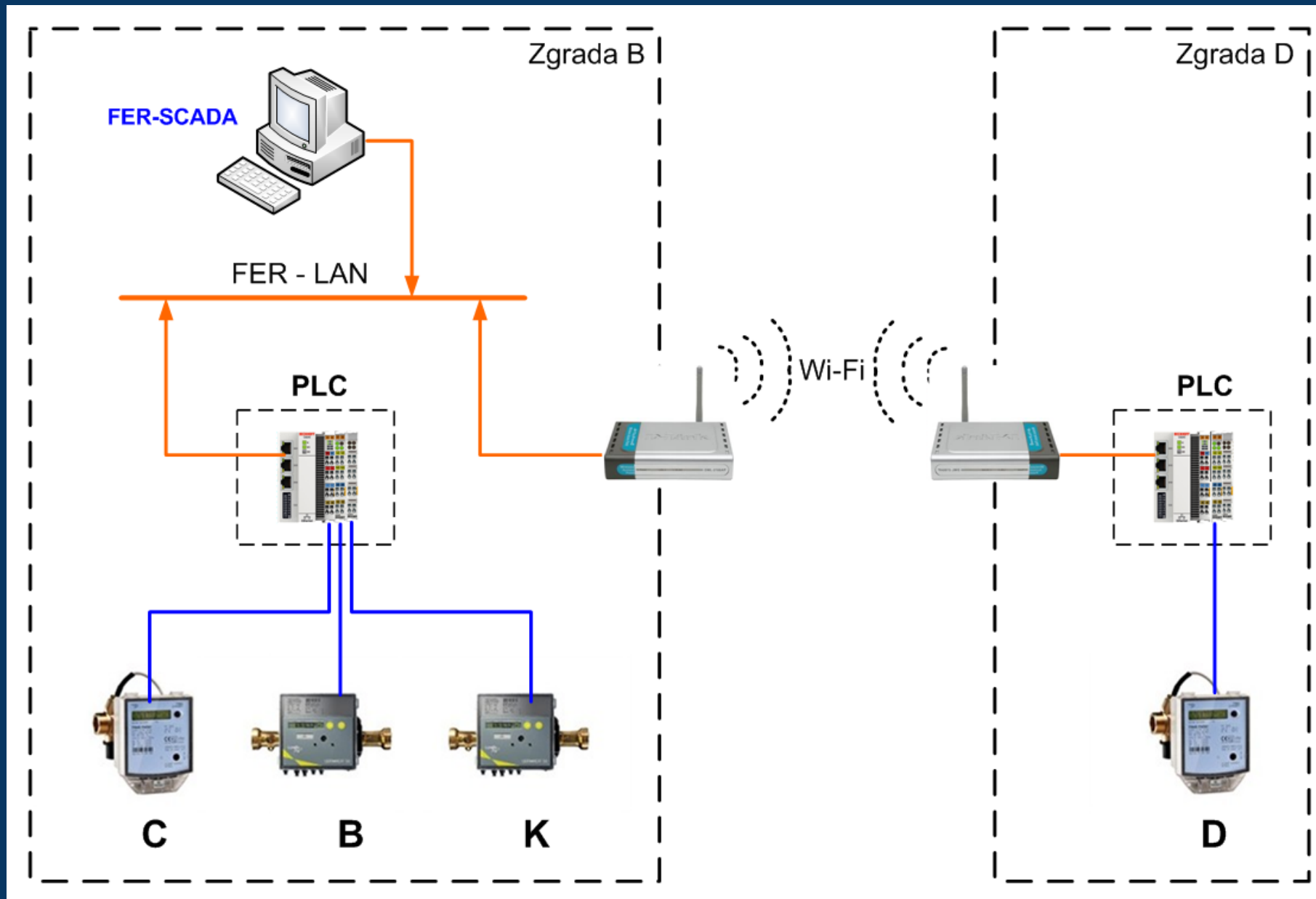

↑
Glavni ulaz

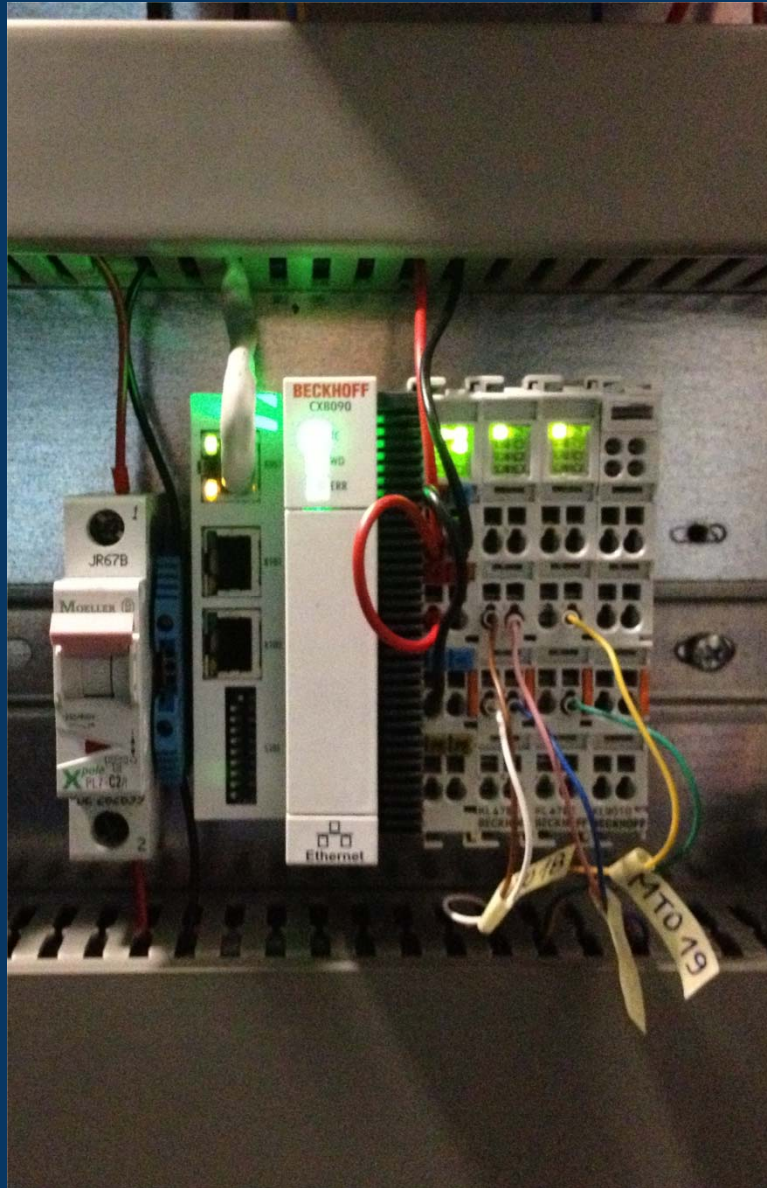
Sustav grijanja

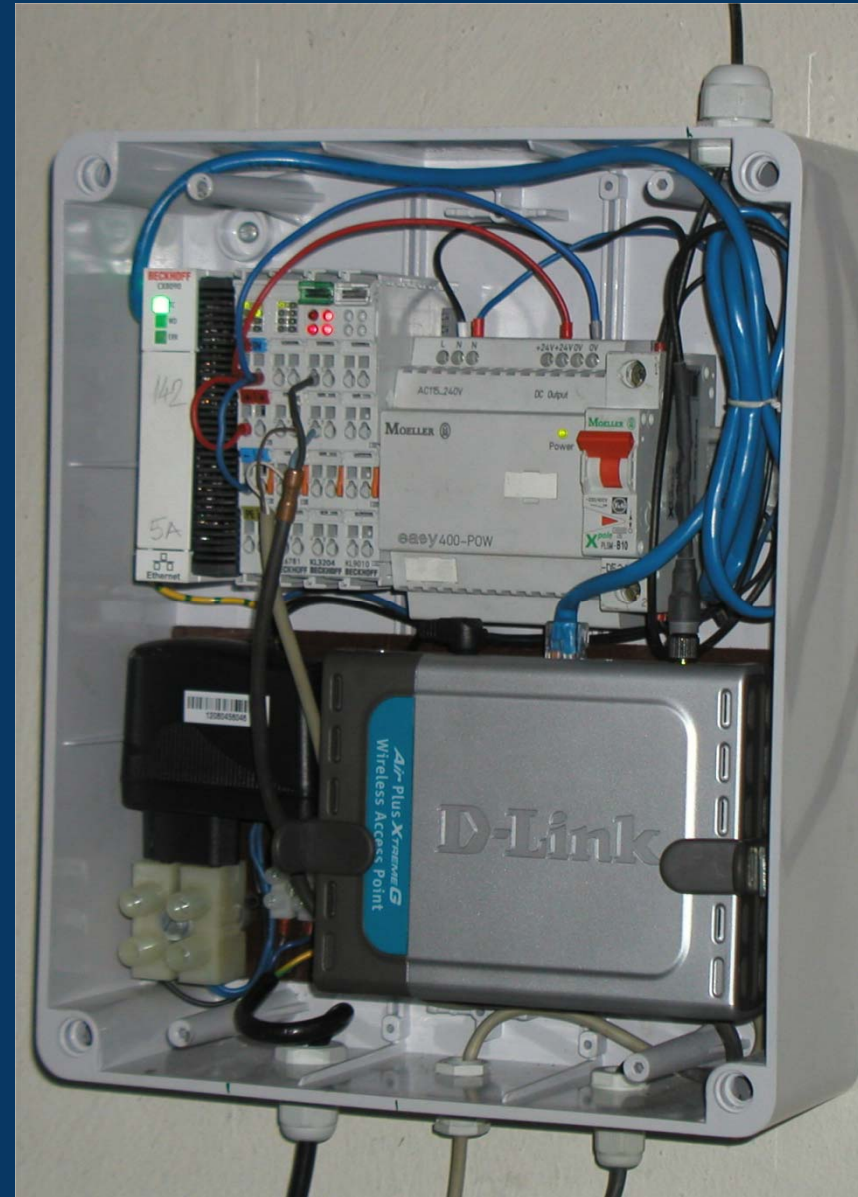
Konfiguracija sustava nadzora

PAC – 18,19,20

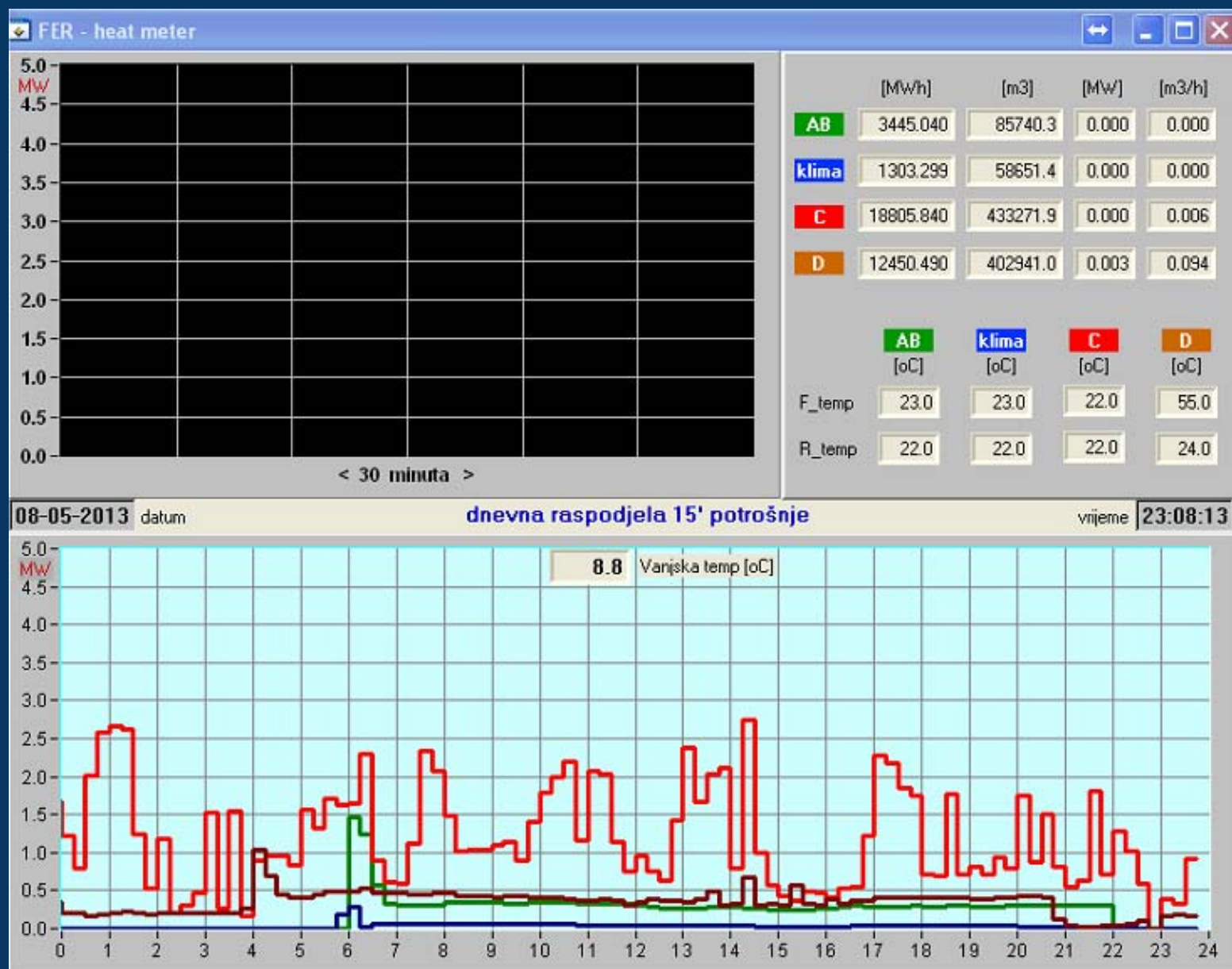
PAC – 21

Prijenosni ultrazvučni protokomjer

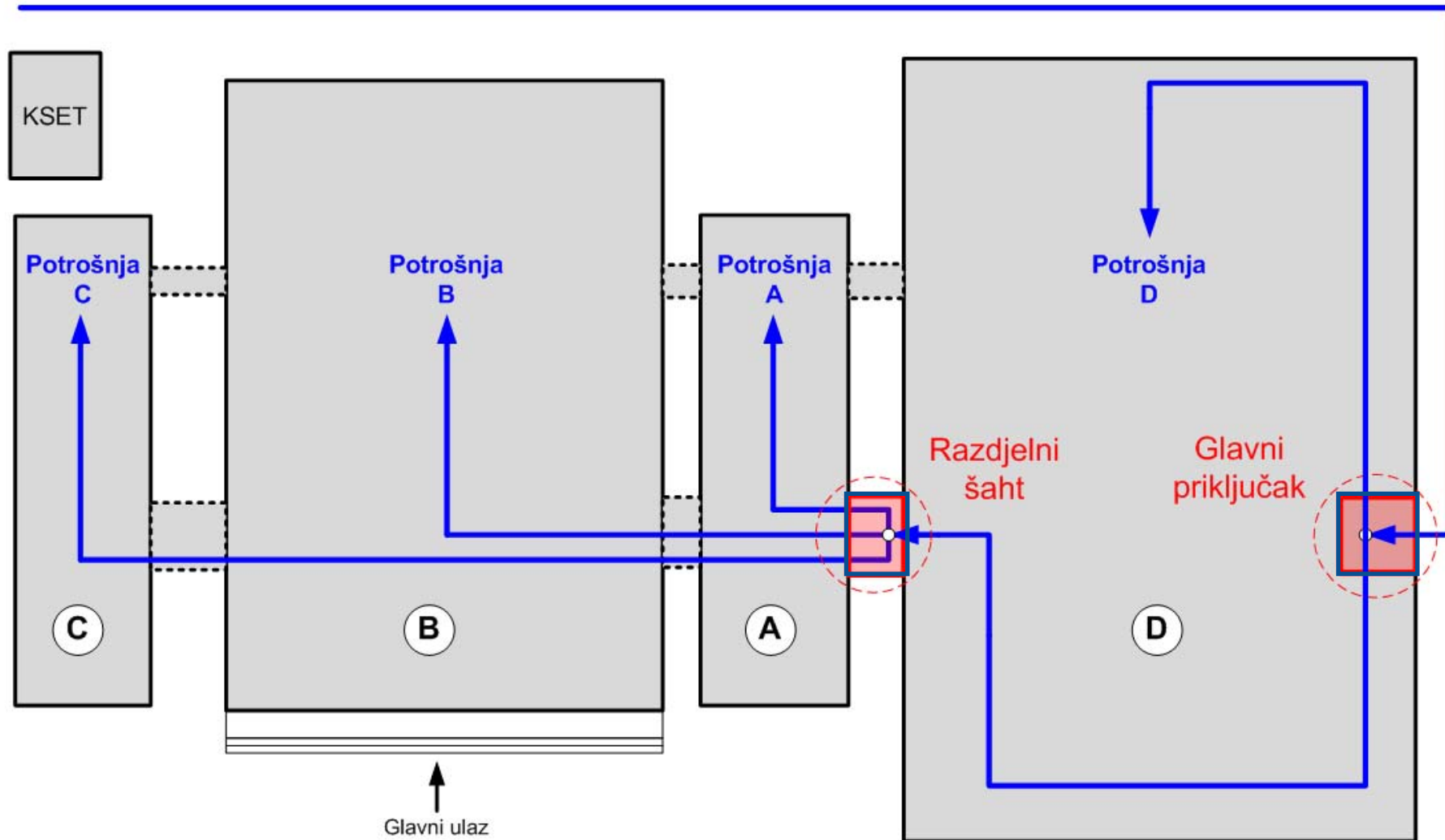

Nadzor potrošnje topline - SCADA

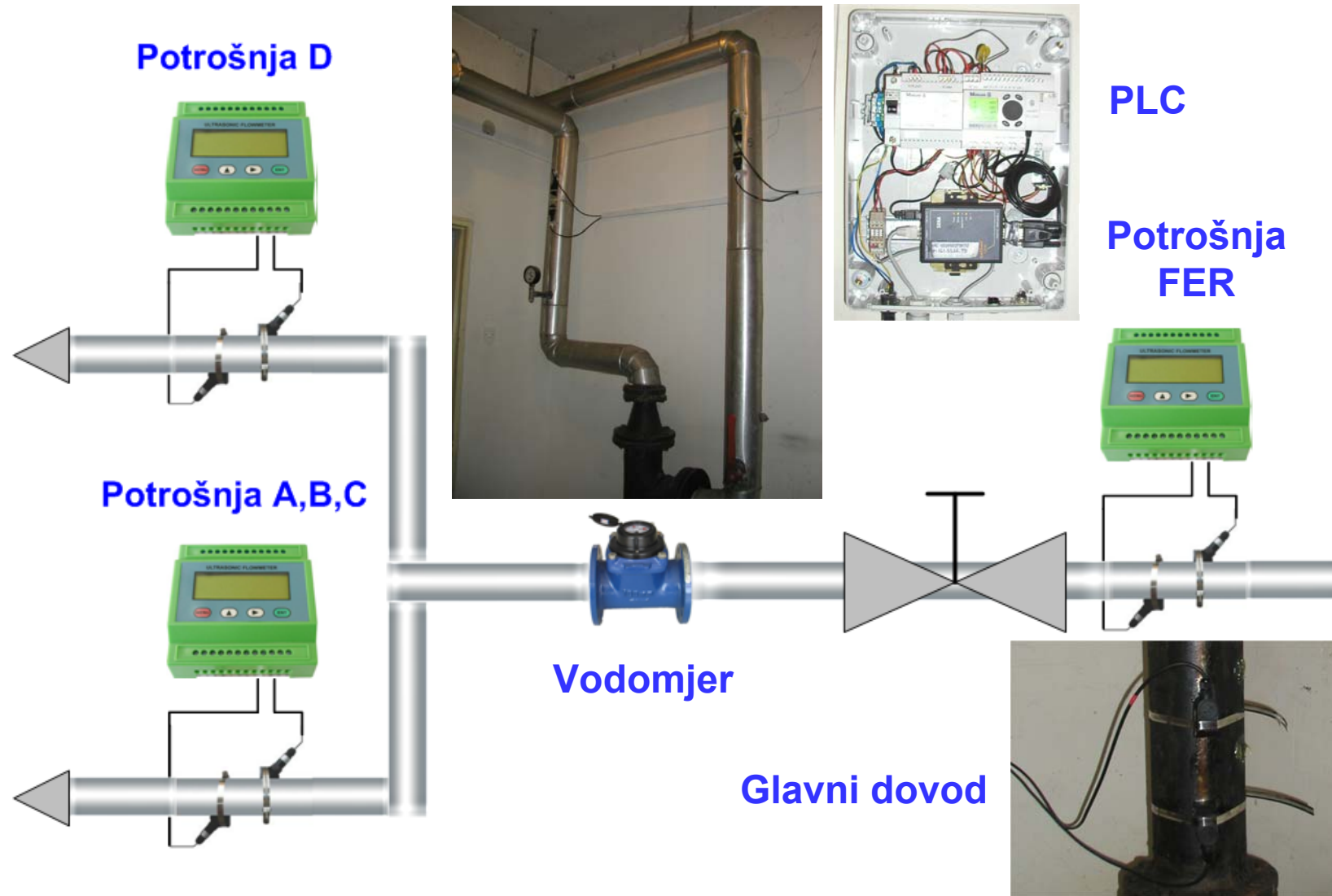
Sustav opskrbe vodom

Vodovodna mreža - Vodoopskrba

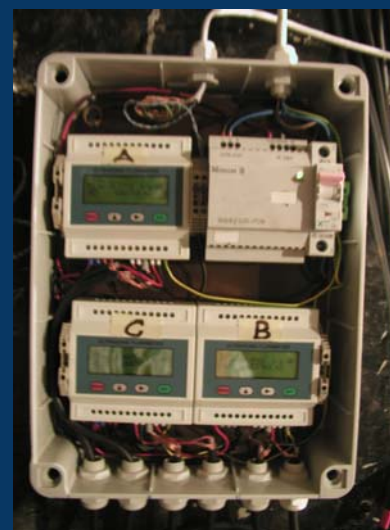
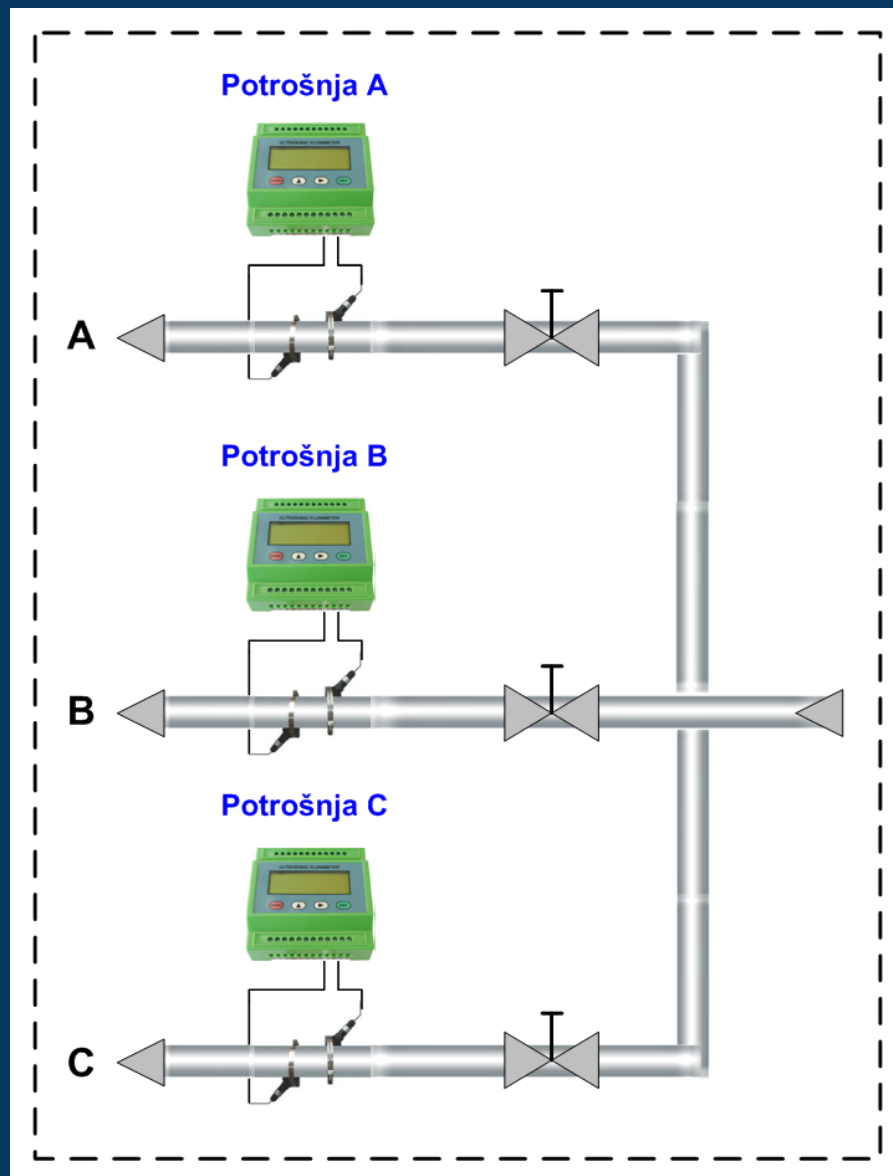

Glavni priključak

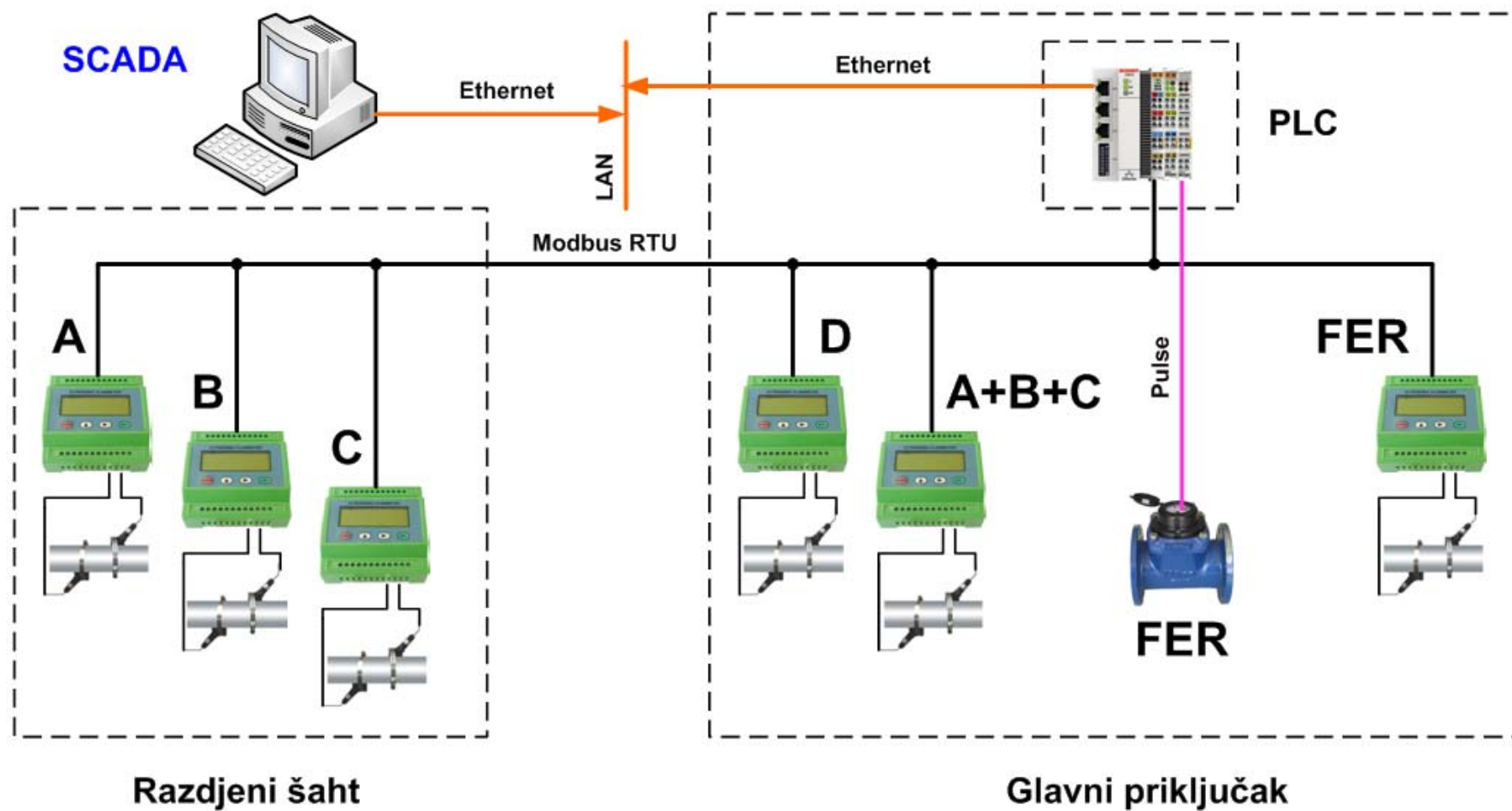

Razdjelni šaht

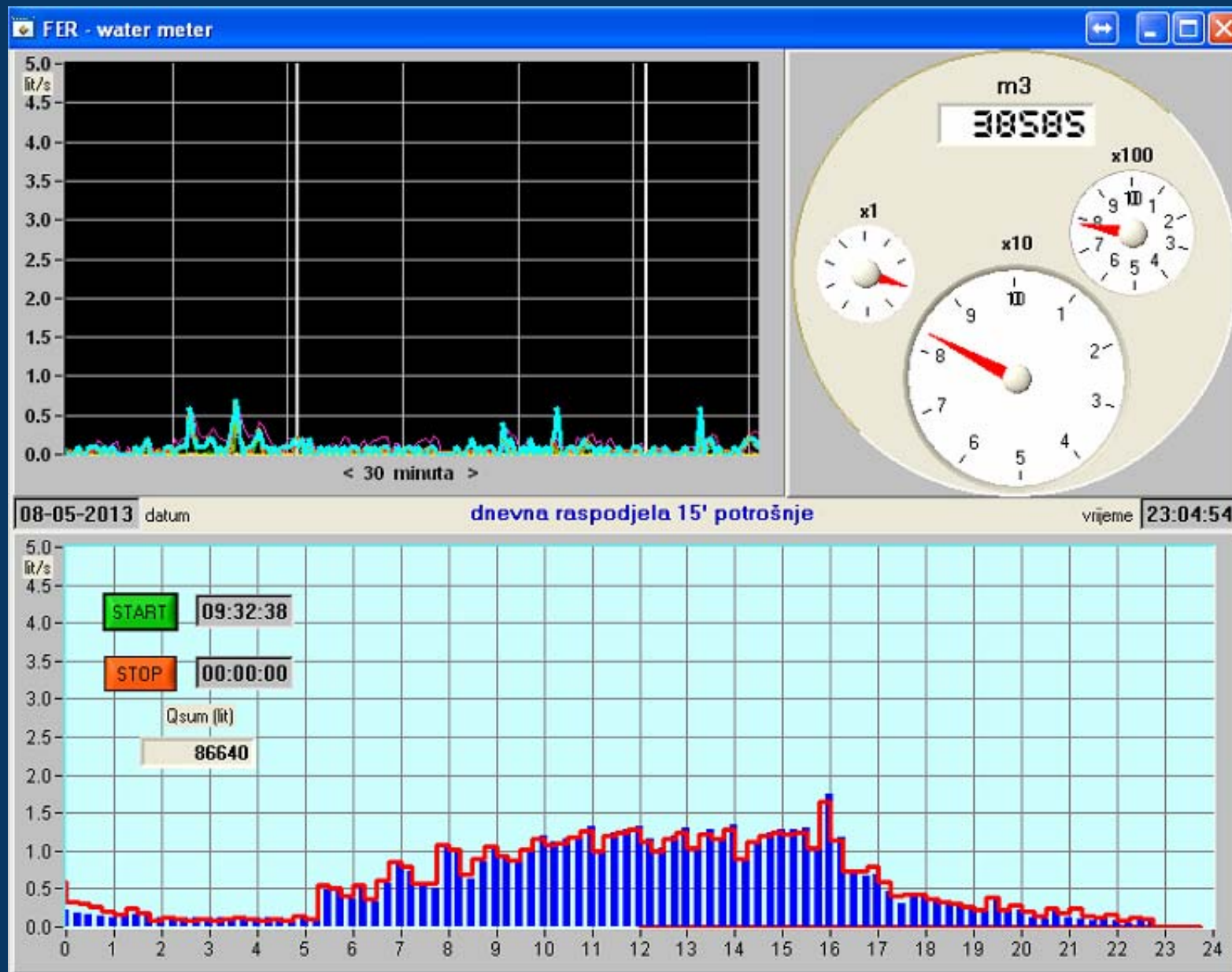

Ultrazvučni
protokomjeri

Konfiguracija sustava nadzora

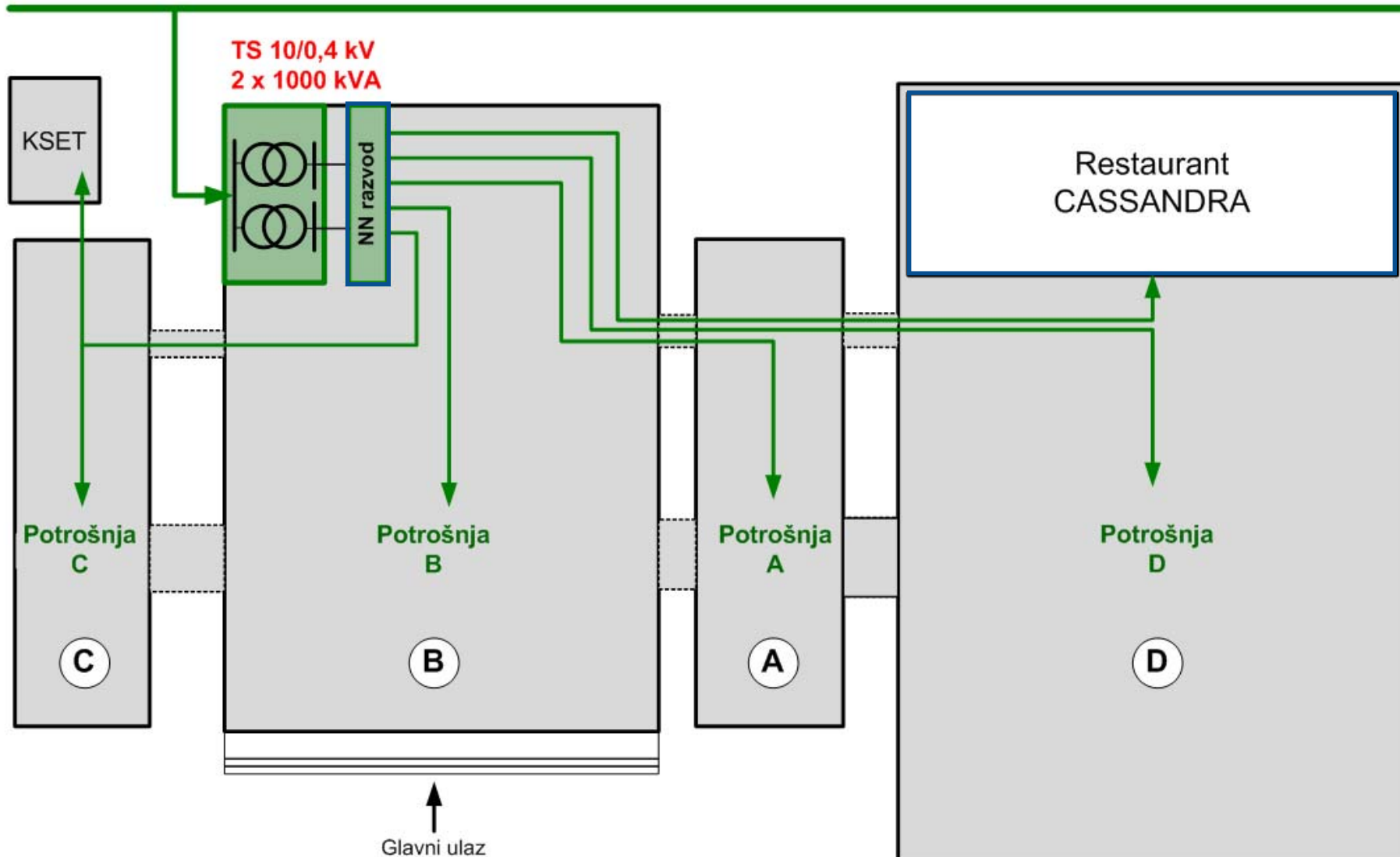

Nadzor potrošnje vode - SCADA

Sustav elektroenergetskog napajanja

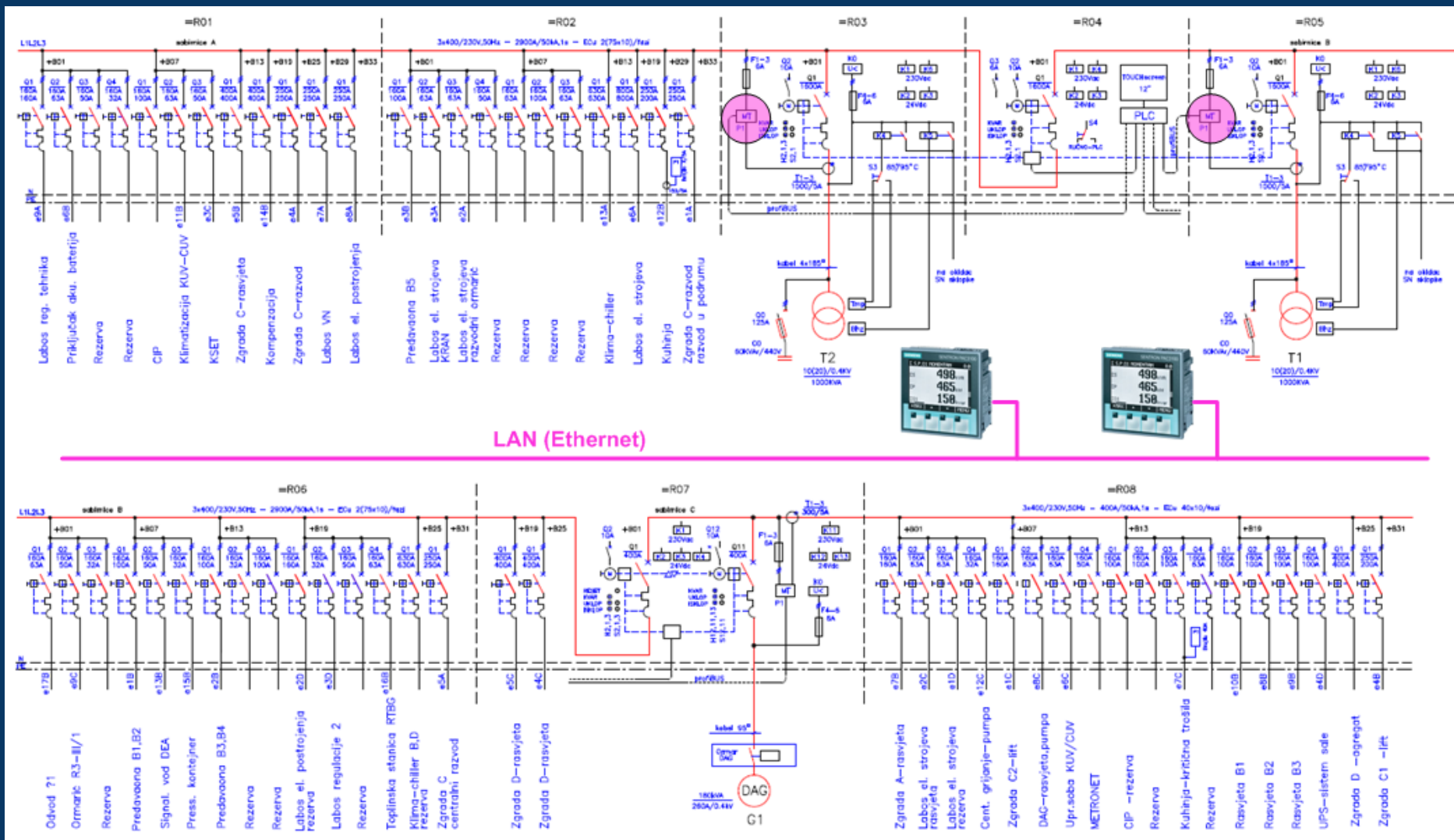
Elektroenergetska distribucijska mreža 10 kV – HEP ODS

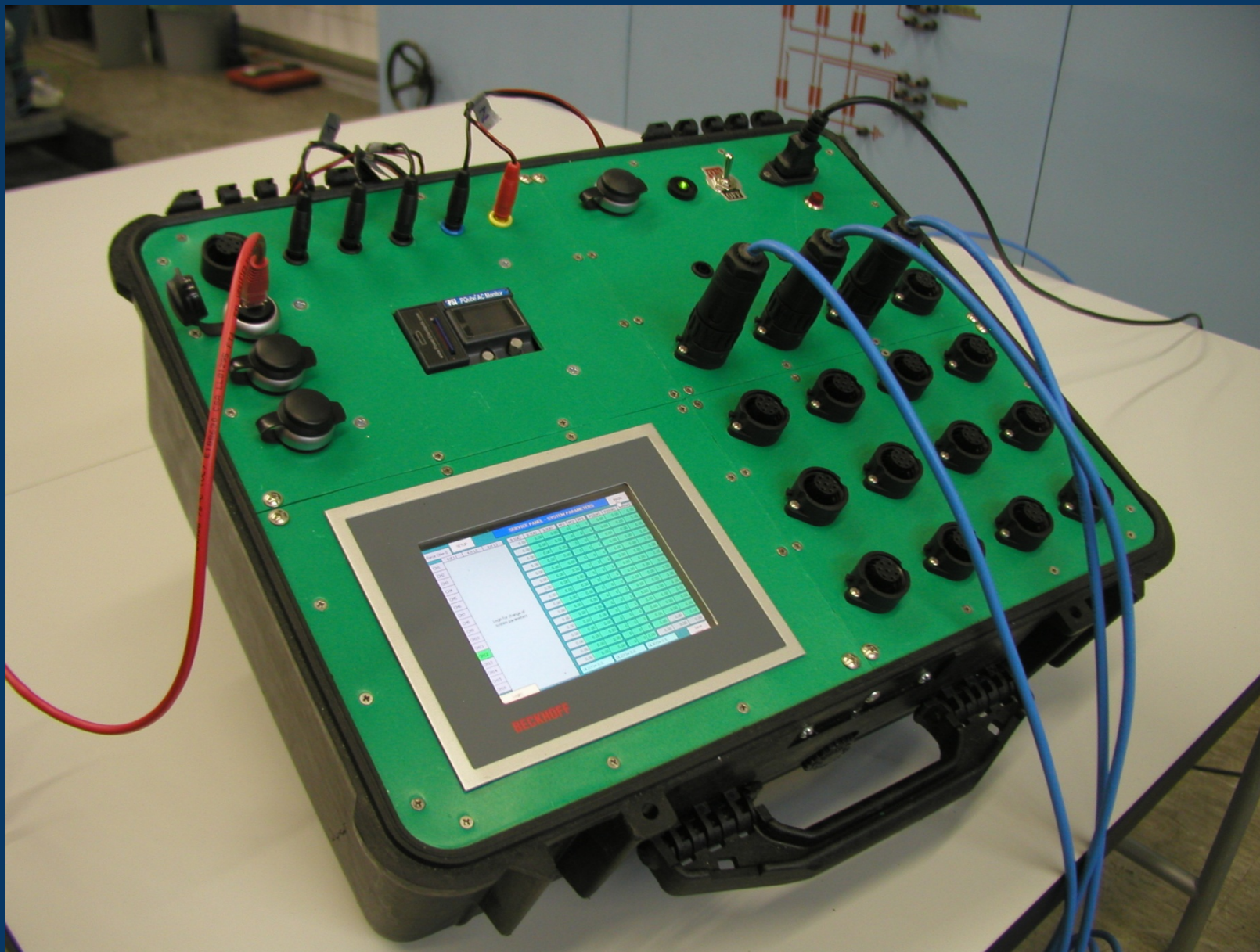
Sustav elektroenergetskog napajanja NN razvod

Broj kabelskih odvoda: > 50

Vršna snaga: 750 kW

Višekanalni registrator potrošnje

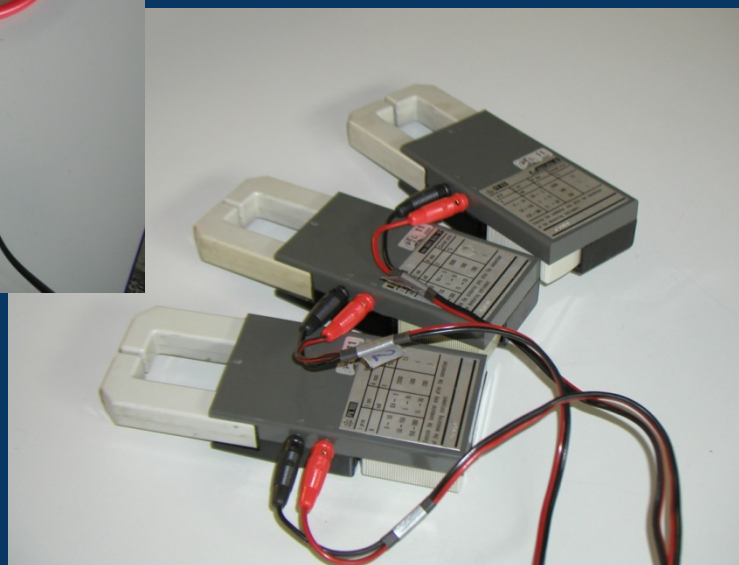

Sučelja za mjerenje struje

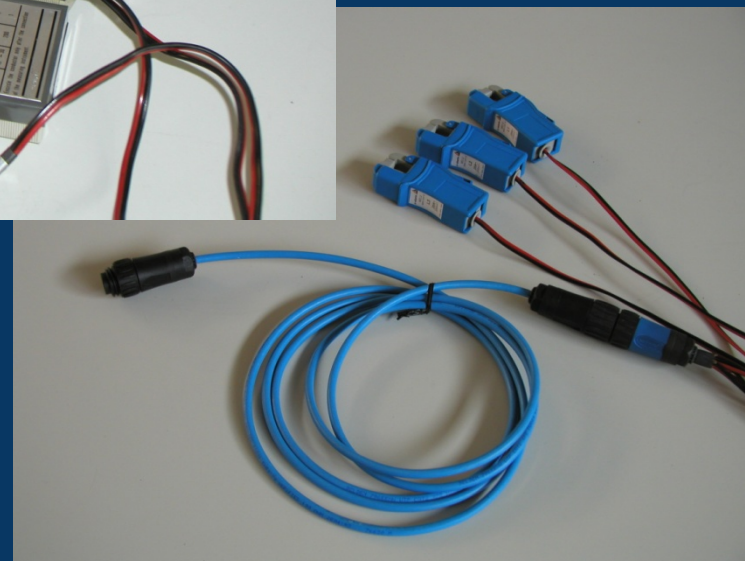

Rogowsky svitci
3000 A

Strujna kliješta
300 A

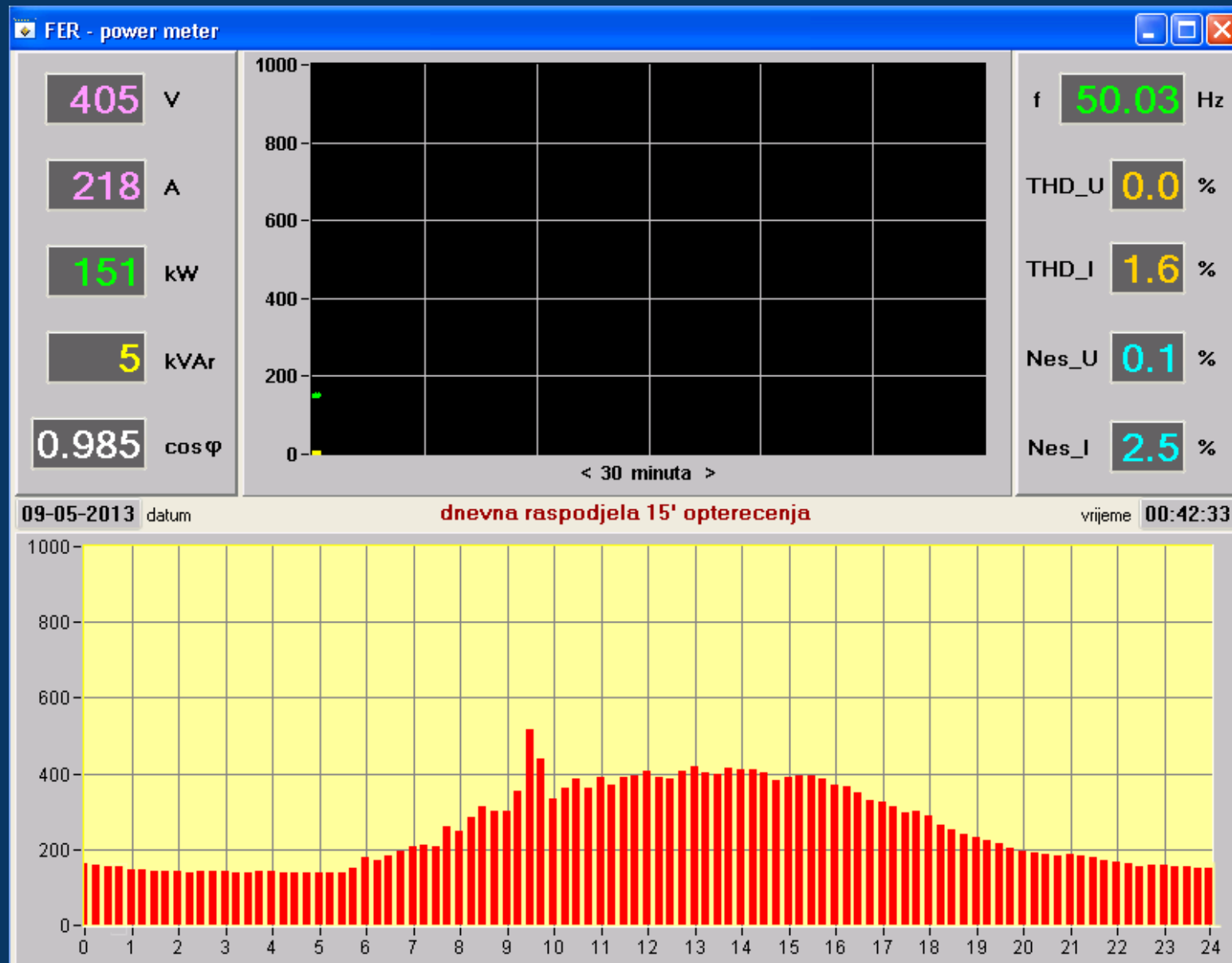

Strujna kliješta
20 A

Nadzor potrošnje el. energije - SCADA

Hvala na pažnji !

Toplinska stanica C (MTO18)

Toplinska stanica B (MTO19)

Toplinska stanica K (MTO20)

Toplinska stanica D (MTO21)

Glavni priključak

Račva: A,B,C - D

Dovod, vodomjer, obilazni vod

Razdjelni šaht – A, B,C

NN razvod

Mjerenje potrošnje – “Cassandra”

